

Голові разової спеціалізованої вченої ради PhD 13082
Хмельницького національного університету
д. е. н., професору Наталії ГАВЛОВСЬКІЙ
вул. Інститутська, 11,
м. Хмельницький, 29016

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента,
професора кафедри менеджменту та адміністрування
Хмельницького національного університету
КРАВЧИКА Юрія Васильовича
на дисертаційну роботу **КОРБУТА Сергія Андрійовича** на тему
«Економічна безпека підприємств будівельної галузі в умовах глобальних
викликів»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

**Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами.**

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена сучасними умовами функціонування підприємств будівельної галузі, діяльність яких відбувається під впливом численних глобальних та локальних викликів. В умовах високої динамічності зовнішнього середовища, посилення економічної нестабільності, геополітичної напруги, трансформації світових ринків, цифровізації економіки та зростання безпекових ризиків особливого значення набувають питання забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. Для підприємств будівельної галузі ці процеси мають особливо вагомим значенням, оскільки саме будівництво є однією з ключових сфер національної економіки, що безпосередньо впливає на розвиток інфраструктури, інвестиційну активність держави та загальну соціально-економічну стабільність.

Сучасні кризові явища, пов'язані з воєнними діями, порушенням логістичних зв'язків, дефіцитом матеріальних і трудових ресурсів, інфляційними процесами та нестабільністю фінансового середовища, суттєво ускладнюють діяльність будівельних підприємств та знижують рівень їх

стійкості до зовнішніх загроз. За таких умов забезпечення економічної безпеки стає не лише складовою ефективного управління підприємством, а й необхідною передумовою його стабільного функціонування, адаптації до змін та довгострокового розвитку.

Актуальність дослідження посилюється також тим, що традиційні підходи до управління підприємствами не завжди забезпечують належний рівень реагування на сучасні виклики. Це обумовлює потребу у формуванні нових науково-методичних підходів до управління економічною безпекою, які б враховували специфіку будівельної галузі, рівень невизначеності зовнішнього середовища та необхідність оперативного прийняття управлінських рішень.

Важливим є й те, що питання економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів залишаються недостатньо комплексно дослідженими у сучасній науковій літературі. Значна частина наукових праць присвячена загальним аспектам економічної безпеки підприємств, тоді як галузеві особливості функціонування будівельних підприємств, а також вплив сучасних глобальних трансформацій на їх діяльність потребують подальшого наукового обґрунтування.

Отже, обрана тема дисертаційного дослідження є своєчасною та актуальною як у теоретичному, так і у практичному аспектах, оскільки спрямована на вирішення важливих питань забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах сучасних глобальних викликів та нестабільності зовнішнього середовища.

Також актуальність теми дисертації підтверджується її зв'язком з напрямками науково-дослідної теми: «Формування стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства» (номер державної реєстрації: 0125U003350), де автором розроблено та апробовано науково-методичний підхід до діагностування спроможності підприємства забезпечувати економічну безпеку в умовах глобальних та локальних викликів.

Оцінка змісту дисертації. Ступінь обґрунтованості та достовірності її наукових положень, висновків та рекомендацій. Відповідність змісту анотації основним положенням дисертації.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 263 сторінки, у тому числі: анотація на 16 сторінках, додатки на 23 сторінках, список використаних джерел (239 найменувань) на 26 сторінках. Дисертація містить 34 таблиці та 32 рисунки.

У вступі дисертації (с. 22–28) обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо апробації результатів дослідження та публікацій автора.

Перший розділ дисертації представлено на 56 сторінках (у межах с. 29–85), у якому досліджено теоретичні основи та управлінські підходи до забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів. Особливу увагу приділено сутності глобальних викликів, їх впливу на функціонування підприємств будівельної галузі, сучасним підходам до забезпечення економічної безпеки, а також особливостям управління будівельними підприємствами з позиції безпекозабезпечення.

Другий розділ дисертації представлено на 60 сторінках (у межах с. 89–149), у якому проаналізовано трансформації зовнішнього середовища та стан економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів. Автором досліджено вплив глобальних викликів на економічні процеси та інституційні зміни в Україні, здійснено аналіз розвитку будівельної галузі та запропоновано науково-методичний підхід до діагностування спроможності підприємств забезпечувати економічну безпеку.

Третій розділ дисертації представлено на 58 сторінках (у межах с. 152–210), у якому обґрунтовано архітектуру механізму та інструментальне

забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів. У розділі побудовано механізм забезпечення економічної безпеки підприємств, запропоновано модель вибору інструментів забезпечення економічної безпеки та здійснено її апробацію на підприємствах будівельної галузі.

Загальні висновки з дисертації представлено на 3 сторінках (у межах с. 213–215), у яких узагальнено основні результати дослідження, сформульовано теоретичні та практичні положення щодо забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів, а також підтверджено досягнення поставленої мети та вирішення визначених завдань дослідження.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується використанням значної кількості вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, офіційних статистичних даних, матеріалів міжнародних організацій, а також застосуванням сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Зокрема, використано методи аналізу та синтезу, системного підходу, логічного узагальнення, монографічного та компаративного аналізу, структурно-функціонального аналізу, індексного методу, аналізу часових рядів, експертного оцінювання, системно-структурного та процесного моделювання. У цілому автором застосовано системний підхід до дослідження проблем забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі.

Структура дисертації є логічною, послідовною та завершеною. Матеріал викладено у науковому стилі, а зміст дисертації характеризується цілісністю та взаємозв'язком між окремими структурними елементами. Мета, завдання, висновки та положення наукової новизни узгоджуються між собою та повною мірою відображають логіку проведеного дослідження.

Ретельний аналіз дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що поставлені автором завдання вирішено, а мету дисертації – розроблення теоретичних, науково-методичних і практичних основ забезпечення

економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів – досягнуто.

Анотацію дисертації викладено на 16 сторінках (українською та англійською мовами). Вона відображає основний зміст дисертаційної роботи, містить характеристику мети, завдань, наукової новизни та практичного значення результатів дослідження. Дисертацію та анотацію оформлено відповідно до встановлених вимог.

Відповідність дисертації вимогам академічної доброчесності.

Рецензування дисертації та аналіз публікацій дисертанта свідчать про дотримання вимог академічної доброчесності. Публікації автора перед друком проходили перевірку на доброчесність згідно з редакційною політикою журналів. У дисертації автор посилається на використані джерела. Дисертаційна робота пройшла перевірку у Хмельницькому національному університеті з використання програмного забезпечення на предмет дотримання вимог доброчесності. За результатами перевірки встановлено відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Результати дисертаційної роботи характеризуються належним рівнем наукової новизни та практичної спрямованості. Позитивним аспектом роботи є логічність викладення матеріалу, структурованість наукових результатів, а також наочне представлення отриманих положень у формі таблиць, рисунків і схем, що суттєво полегшує сприйняття авторських підходів та висновків.

За результатами рецензування слід відзначити, що дисертаційна робота містить низку положень, які характеризуються науковою новизною та мають вагомe теоретичне і практичне значення у сфері забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів.

Елементи наукової новизни є достатньо обґрунтованими. Зокрема, автором:

удосконалено:

– механізм забезпечення економічної безпеки підприємства будівельної галузі в умовах глобальних викликів, який, на відміну від існуючих підходів,

передбачає створення та підтримку організаційно-управлінського середовища, орієнтованого на проактивне управління стійкістю підприємства та мінімізацію впливу зовнішніх і внутрішніх загроз;

– науково-методичний підхід до діагностики спроможності підприємств будівельної галузі забезпечувати економічну безпеку, який базується на поєднанні фінансово-економічного та управлінського підходів і дозволяє здійснювати моніторинг, раннє попередження загроз та підтримання безперервності діяльності підприємства;

– категоріальний апарат економічної безпекології шляхом уточнення сутності поняття «економічна безпека підприємства», що розглядається як відсутність або мінімальна ймовірність негативних змін у системі «підприємство» та результатах його діяльності внаслідок реалізації загроз;

– організаційно-управлінські засади забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі через інтеграцію безпекозабезпечувальної функції у систему управління підприємством, що дозволяє підвищити ефективність ухвалення управлінських рішень в умовах нестабільного зовнішнього середовища;

– підходи до формування механізму вибору інструментів забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі на основі оптимального поєднання сучасних управлінських інструментів (JIT, VSM, TQM, Kaizen, Scrum, Kanban та ін.), що сприяє підвищенню адаптивності та стійкості підприємств;

набули подальшого розвитку:

– архітектоніка відносин, взаємодії та комунікацій структурних підрозділів підприємства у процесі забезпечення економічної безпеки, що базується на використанні домінуючого критерію безпекозабезпечувальної концепції управління;

– ідентифікація впливу глобальних та локальних викликів на економічне середовище та розвиток будівельної галузі України шляхом їх структуризації

за регуляторно-кліматичною, ресурсно-логістичною, фінансово-інвестиційною, кадровою та технологічно-операційною складовими;

– понятійно-категоріальний апарат дослідження у частині поглиблення сутності понять «глобальні виклики», «економічна безпека підприємства», «загроза», «ризик», «безпекозабезпечувальна концепція управління»;

– теоретичні положення щодо формування безпекозабезпечувальної концепції управління підприємствами будівельної галузі в умовах високої турбулентності зовнішнього середовища.

Дисертантом чітко визначено авторський внесок, обґрунтовано відмінності запропонованих підходів від існуючих наукових розробок та доведено практичну значущість отриманих результатів. Наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо аргументованими, мають теоретичну та прикладну цінність, а також можуть бути використані у практиці функціонування підприємств будівельної галузі та у подальших наукових дослідженнях.

Значимість результатів дисертації.

Значимість результатів дисертаційної роботи підтверджується їх впровадженням, зокрема, полягає у використанні результатів дослідження у вигляді методичних розробок і практичних рекомендацій у процесі забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів. Сформовані теоретичні висновки, науково-практичні рекомендації та інші прикладні результати дослідження, які представлені у дисертаційній роботі, використовуються у практичній діяльності: ТДВ «Хмельницькзалізобетон» (довідка про впровадження від № 31/03-01 від 31.03.2026 р.), ТОВ «Платинумбуд» (довідка про впровадження № 317 від 31.01.2026 р.), ТОВ «Будівельний альянс груп» (довідка про впровадження № 195 від 03.04.2026 р.). Теоретичні узагальнення, наукові розробки та методичні рекомендації автора використовуються в освітньому процесі Хмельницького національного університету під час викладання дисциплін:

«Стратегічний менеджмент» та «Методологія управління економічною безпекою» (довідка про впровадження № 122/23 від 06.04.2026 р.).

Повнота викладення наукових і практичних результатів дисертації в опублікованих працях.

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 9 наукових праць, з них: 5 публікацій у фахових виданнях України та 4 публікації, що додатково відображають результати дослідження.

Окремі положення та висновки дослідження були апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тренди, реалії та перспективи розвитку туризму та готельно-ресторанної справи» (м. Хмельницький – с. Меджибіж, 23–24 травня 2024 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку» (м. Херсон – м. Хмельницький, 17–18 квітня 2025 р.), VI Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу» (м. Житомир, 6–7 листопада 2025 р.), V Міжнародному науково-практичному економічному форумі «Підприємництво та стратегічні напрями розвитку бізнес-процесів в умовах глобальних викликів» (м. Хмельницький, 4–5 грудня 2025 р.).

У переліку наукових праць, опублікованих за темою дисертації, чітко зазначено особистий внесок автора, зокрема у спільних публікаціях. До захисту представлені результати, що є самостійним науковим доробком Корбута Сергія Андрійовича, що дає змогу однозначно визначити його індивідуальну роль у формуванні наукових положень, висновків і рекомендацій.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

1. Визнаючи високий рівень теоретичного обґрунтування архітектури механізму забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств, більш детального висвітлення потребує прикладна складова його імплементації.

Зокрема, поза фокусом глибокого аналізу залишилися аспекти ресурсного забезпечення та калькуляції витрат, пов'язаних із впровадженням запропонованого управлінського інструментарію.

2. Позитивно оцінюючи аналітичну цінність розробленої моделі селекції інструментів забезпечення економічної безпеки, доцільно вказати на необхідність урахування детермінантів обмежувального характеру. У роботі не повною мірою диференційовано можливості застосування окремих інструментів залежно від масштабів діяльності суб'єктів господарювання, їхнього фінансового потенціалу та ступеня цифровізації бізнес-процесів.

3. Попри беззаперечну наукову новизну та обґрунтованість отриманих результатів, дисертація містить певний резерв для наукового дискусю в частині прогностичної оцінки. Слід було приділити більше уваги довгостроковій прогностиці впливу глобальних трендів на будівельний сектор та розробці сценаріїв трансформації систем економічної безпеки підприємств у контексті поствоєнного відновлення.

4. Позитивно оцінюючи запропоновану автором концепцію управління, орієнтовану на забезпечення економічної безпеки, у порядку наукової дискусії варто зауважити, що поза фокусом глибокого аналізу залишилися питання міжструктурної інтеграції. Зокрема, доцільно було б чіткіше формалізувати механізм взаємодії окремих підсистем підприємства під час реагування на нестабільність зовнішнього середовища.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота Корбута Сергія Андрійовича на тему «Економічна безпека підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів» є завершеною та самостійно виконаною працею, яка характеризується науковою новизною. Дослідження є цілісним, логічно структурованим і носить завершений характер. Основні наукові положення дисертації обґрунтовані та висвітлені в опублікованих наукових працях. Дисертація виконана на високому науково-теоретичному, методичному та практичному рівнях, має практичну значимість.

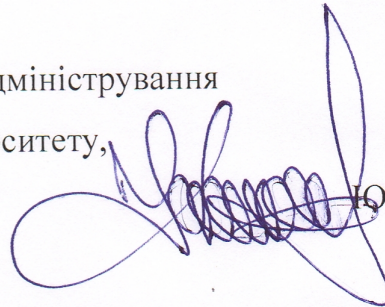
Таким чином, за результатами ґрунтового аналізу дисертації можна зробити висновок, що дисертаційна робота «Економічна безпека підприємств будівельної галузі в умовах глобальних викликів» відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор – Корбут Сергій Андрійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент:

професор кафедри менеджменту та адміністрування

Хмельницького національного університету,

кандидат економічних наук, доцент

Юрій КРАВЧИК

Підпис Юрія КРАВЧИКА засвідчую:

проректор з наукової роботи

Хмельницького національного університету

Олег СИНЮК